

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 6. do 10. jula 2004. godine, donijela je

ODLUKU

I

Historijsko područje – Srednjovjekovna nekropola između sela Zabrdje i Toplice, općina Kiseljak, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini arheološko područje sa ostacima srednjovjekovne nekropole sa stećcima. Lokalitet je neistražen i kao takav je potencijalno nalazište pokretnog naslijeđa.

Nacionalni spomenik se nalazi na lokaciji označenoj kao k.č. br. 2106/1 i 2106/2 (novi premjer), što odgovara k.č. broj 543/7 (stari premjer), upisan u z.k. uložak broj 154, k.o. Bukovica, općina Kiseljak, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite, utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02 i 6/04).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Vlada Federacije dužna je osigurati sredstva za izradu i provedbu potrebne tehničke dokumentacije za zaštitu nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuje se sljedeće:

I zona zaštite obuhvata zapadnu polovinu rimokatoličkog groblja do puta na parceli definiranoj u tački I stav 3. ove odluke. U toj zoni provode se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su samo istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, uključujući i one koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);

- potrebno je izvršiti istraživanje uzroka oštećenja i vraćanje pomjerenih dijelova stupova u prvobitni položaj;

- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;

- nije dopušteno odlaganje otpada.

II zona zaštite obuhvata zaštitni pojas u širini od 50 m od granica I zone. U toj zoni provode se sljedeće mjere zaštite:

- nije dopuštena izgradnja, niti izvođenje radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja i promjenu ambijenta;

- obavljanje radova na infrastrukturi dopušteno je samo uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite;

- nije dopušteno odlaganje otpada.

IV

Nacionalni spomenik je neistraženo arheološko nalazište, pa iznošenje pokretnog naslijeđa iz tačke I stav 2. ove odluke (u daljnjem tekstu: pokretno naslijeđe) iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe stava 1. ove tačke, dopušteno je privremeno iznošenje pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine radi prezentacije ili konzervacije, ukoliko se utvrdi da konzervatorske radove nije moguće izvršiti u Bosni i Hercegovini.

Odobrenje u smislu prethodnog stava daje Komisija, ukoliko nedvojbeno bude utvrđeno da to ni na koji način neće ugroziti pokretno naslijeđe ili nacionalni spomenik

Komisija u svom rješenju o odobrenju privremenog iznošenja pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine utvrđuje sve uvjete pod kojima se to iznošenje može izvesti, rok za povrat u Bosnu i Hercegovinu, kao i zaduženja pojedinih organa i institucija na osiguranju tih uvjeta, te o tome obavještava Vladu Federacije, nadležnu službu sigurnosti, carinsku službu Bosne i Hercegovine i javnost.

V

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno - planski akti koji su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

VI

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe, suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VII

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, nadležnom ministarstvu, nadležnoj službi zaštite i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provedbe mjera utvrđenih u tač. II - VI ove odluke i nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VIII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

IX

Prema članu V, stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

X

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Predsjedavajući Komisije

Dubravko Lovrenović

Broj: 05.2-02-126/04-4
6. jula 2004. godine
Jajce

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na osnovi Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 2, stava 1, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika donijela je odluku o stavljanju historijskog područja – Srednjovjekovna nekropola između sela Zabrdje i Toplice na Privremenu listu nacionalnih spomenika BiH, pod nazivom Zabrdje - Srednjovjekovna nekropola Zabrdje - Toplice, pod rednim brojem 294.

U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovi člana V, stav 4. Aneksa 8. i člana 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

II - PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra (kopiju katastarskog plana i zemljišnoknjižni izvadak),
- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući i opis i fotografije, podatke o oštećenjima u toku rata, podatke o intervencijama na restauraciji ili drugoj vrsti radova na dobru, itd.,
- historijsku, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Selo Zabrdje se nalazi u gornjem toku rijeke Lepenice, na južnom dijelu područja koje se danas naziva Lepenica. Ono obuhvata dio sliva te rijeke od Kiseljaka, na sjeveru, do sastavaka Crne Rijeke i Bioče, koje je formiraju. Samo selo nalazi se u dolini uz rijeku, a iznad je brdo Brdanjak. Na Brdnjaku, koji se nalazi između sela Zabrdja i Toplice, na aktivnom katoličkom groblju je

nekropola stećaka. U neposrednoj blizini katoličkog, nalazi se i muslimansko groblje.

U nizini, u selu Zabrdū, nalazilo se muslimansko groblje u kojem su bila dva stećka. Izgleda da su ta dva stećka ostala u živici na rubu parcele groblja, danas u centru sela, preko puta prodavnice i ambulante. Prema pričanju mještana u groblju je bilo još desetak stećaka koji su uništeni između I i II svjetskog rata. (Anđelić, 1963, 181)

Historijski podaci

Predio u kojem su sela Zabrdē i Toplica nalazi se na južnom rubu područja Lepenice. U ranom srednjem vijeku pa sve do XIV stoljeća postojala je velika župa Lepenica, koja se prostirala na području današnjih općina Fojnica, Kreševo i Kiseljak, tj. obuhvatala je čitav sliv današnje Fojničke rijeke. Bila je jedna od sedam župa u srednjoj ili gornjoj Bosni. Najstariji historijski podatak o župi Lepenici nalazi se u povelji ugarsko-hrvatskog kralja Bele IV iz 1244. godine, u se kojoj, između ostalog, potvrđuje bosanskom biskupu posjed "Rozil in supa Lepeniza, apud ecclesiam s. Michaelis". Rotilj se nalazi oko 1,5 km zapadno od Kiseljaka. U to vrijeme bila je ova župa u direktnom posjedu bosanskih banova, a do 1463. godine, tj. od propasti bosanske srednjovjekovne države, bila je, zajedno sa ostalom centralnom Bosnom, u direktnom posjedu dinastije Kotromanića. Krajem XIV stoljeća, razvojem feudalizma, završen je proces raspadanja starih župa. Župe su se raspale na više manjih jedinica koje su skoro redovno imale svoje upravno-političke centre u utvrđenim gradovima. Tako se i velika župa Lepenica raspala na knežije: okolina Fojnice sa Kozogradom, sliv rijeke Kreševčice sa gradom Kreševom, Lepenica sa gradom kod Višnjice. Iz XIV stoljeća poznata su dva dokumenta u kojima se spominje *contrata quam vocatur Lepenica*, a odnose se na prodaju konja i robinje. (Anđelić, 1963, 173) Nahije koje su formirane u rano doba osmanske vladavine na teritoriji Bosne i Hercegovine obuhvataju teritorije kasnosrednjovjekovnih knežija. Nahija Lepenica prostirala se na području Lepenice u užem smislu, a to je sliv rijeke Lepenice sa većim naseljima i ekonomskim centrima oko sastavaka Lepenice i Fojničke rijeke, tj. oko Kiseljaka i Podastinja. (Anđelić, 1963, 177, 187, 188; isti, 1972, 236-237).

U selu Zabrdū evidentirano je ilirsko gradinsko naselje na lokalitetu Gradac, na kojem je nađena strelica, vjerovatno iz ranoslavenskog doba. (Anđelić, 1963, 175) Iz antičkog doba je veliko troskovište, a na njivama ispod njega su ostaci antičkog građevinskog materijala. U polju ispod sela Toplice su također velika troskovišta koja se ne mogu hronološki bliže odrediti, ali u kanjonu rijeke oko istog sela nalaze se mnogobrojne stare rudarske jame. Za neke od njih, koje su visine čovjeka i pravilno klesane, pretpostavlja se da potječu iz antičkog perioda. Od Zabrdā do Homolja, na obje obale Lepenice, su gomile šljunka duge i po nekoliko stotina metara, za koje se, analogno sličnim gomilama uz Fojničku rijeku, pretpostavlja da su nastale u antičko doba ispiranjem zlata iz riječnog nanosa. U srednjem vijeku područje Lepenice je bilo periferno rudarsko područje centralnobosanskog rudnog bazena. Ostale su i brojne jame nepravilnog profila ili bušene vertikalno za koje se pretpostavlja da su iz srednjeg vijeka. Između sela Zabrdā i Toplice, na brdu Prapošću, konstatirano je desetak takvih jama. U imenima lokaliteta Brdanjak i Prapošće moguće je prepoznati toponomastiku koja se odnosi na

zborna mjesta, naročito u ranom srednjem vijeku. U Zabrdū su iz srednjeg vijeka evidentirane dvije nekropole stećaka, od kojih je jedna uništena, a na drugoj je sahranjen veliki knez bosanski Radoja početkom XV stoljeća, vjerovatno na svojoj baštini. (Anđelić, 1963, 166, 184, 189)

Kraj je, slomom srednjovjekovne države 1463. godine, potpao pod osmansku vlast, koja je ubrzo formirala nahije, koje su bile otprilike u istom obimu kao kasnosrednjovjekovne knežije. U ranim defterima popisana je i nahija Lepenica u oblasti Kraljeva zemlja. (Šabanović, 1982, 117)

Na spomeniku br. 2 na nekropoli u Zabrdū je grb i natpis velikog kneza bosanskog Radoja Radosalića Pribinića. Radoje Radosalić je potpisan kao svjedok na nekoliko kraljevskih povelja izdatih u periodu između 1392. i 1408. godine. U poveljama iz 1392. i 1395. godine titulira se kao župan, a 1399, 1404, 1405. i 1408. godine kao knez. Prema natpisu, spomenik je podigao njegov sin, knez Radić, koji se javlja u dokumentima iz 1408. i 1417. godine.

Velikaška porodica Pribinića je bila nosilac nasljedne županske časti. Poznati članovi ove porodice i njihova genealogija može se uspostaviti prema pojavljivanju u poveljama. (Anđelić 1971, 357, nap. 42-49) Iz ovog roda poznato je svega 7 članova. Svi su bili članovi velikaškog zbora, odnosno državnog vijeća i bliski suradnici vladara. Zabilježeni su na vladarskim poveljama kraljeva: Tvrtka I, Dabiše, Ostoje i Tvrtka II.

Iz prve generacije Pribinića poznati su braća **Brajko** (župan, pojavljuje se u 6 povelja između 1353. i 1392. godine), **Vukota** (knez, pojavljuje se u 3 povelje između 1367. i 1395. godine), te **Radoslav** (župan, koji se pojavljuje u dvije povelje iz 1378. i 1392. godine). U kontinuitetu se može pratiti samo potomstvo Radosava Pribinića. Njegov sin je **Radoje Radosalić**, župan, a kasnije veliki knez bosanski, koji se javlja na 6 povelja u periodu od 1392. do 1408. godine. Sin Radoja Radosalića je **Radić Radojević**, knez, potpisnik na poveljama iz 1417. i 1420. godine (umro između 1420. i 1426. godine). Posljednji poznati član ove porodice je **Dragić Radičević**, sin Radića, koji se javlja na povelji kralja Tvrtka II od 7. oktobra 1426. godine. Odmah do rođaka Dragića Radičevića, na istoj povelji, potpisan je i potomak Vukote Pribinića, vjerovatno njegov unuk, **Vukac Vukotić**, koji se javlja još u povelji iz 1419. godine.

2. Opis dobra

Prije 40-ak godina na groblju se nalazilo 17 stećaka. Danas ih ima 14 cijelih i jedan razbijen i pomjeren. Na groblju se blizu stećaka nalazi neravnina prekrivena raslinjem, no nije sigurno da li je ispod nje još koji stećak.

Prema evidenciji Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, izvan groblja oko puta u Toplicu bilo je još 16 stećaka, koji su već krajem 50-ih godina prošlog stoljeća nestali. (Anđelić, 1963, 182)

Prva grupa

1. Sljemenjak sa postoljem. Dimenzije: sarkofag: 1,8x1,3x1,2 x1m; od toga visina sljemena 0,2 m. Postolje: 2,2x1,7x0,2 m.

2. Sljemenjak sa postoljem. Dimenzije: sarkofag: 2x1,1x1,2 m; od toga visina sljemena 0,3 m; postolje: 2,4x1,45x0,2 m. Sve prelomne linije na sarkofagu su ukrašene reljefno izvedenom tordiranom trakom. Na površini krova stećka je osmokraka rozeta koja je inače sastavni dio heraldičke kompozicije na pečatnjaku sa grbom Pribinića, nađenim u grobu kralja Tvrtka I u Milima.

(Anđelić, 1979, 223) Grb je na zapadnoj čeonj strani, a natpis na južnoj bočnoj strani. Iznad grba je dio natpisa sa tri riječi (SE ZALMENIJE KNEZA). Grb je optočen vijugavom trakom na kojoj iz udubljenih preloma niču po tri listića. U krugu su prikazani, okrenuti na lijevo, gornji dio tijela i glava vuka. Vuk ima rastvorena usta u kojima je isklesan donji red zuba, i snažno isplažen dugačak jezik. Prednje noge su snažne i ispružene. Ispod tijela je "jastučić" u vidu tordirane trake, a ispod njega je dio kacige ili dio grba sa plaštom čiji je kraj kitnjast i izvijen nagore. (Anđelić, 1959, 181; isti, 1979, 223; Bešlagić, 1967, 42-43)

Natpis je pisan bosanskom ćirilicom. Počinje u polukrugu iznad grba na zapadnoj, a nastavlja se na južnoj podužnoj strani. Integralni tekst glasi: [S]JE ZALMENIJE KNEZA RADOJA, VELIKOG KNEZA BOSANSKOG, A POSTAVI JEGA SIN NJEGOV KNEZ RADIČ Z BOŽJOM POMOĆU I SVOJIH VJERNIH A S INOM NIJEDNOM POMOĆU NEGO SAM ON. (Vego, 1970, 64-65, br. 251; Anđelić, 1984, 121) U drugom redu teksta između riječi urezane su tri osmokrake rozete.

Datiranje stećka je izvršeno prema posljednjoj povelji u kojoj se kao svjedok javlja veliki knez bosanski, Radoje Radosalić, datiranoj 1408. godine, i poveljama iz 1408. i 1417. godine, u kojima se javlja kao svjedok njegov sin, knez Radić. Prema tome, stećak je postavljen između 1408. i 1417. godine. (Anđelić, 1984, 144)

3. Sljemenjak. Dimenzije: sarkofag 2,3x1x1 m; od toga visina sljemena 0,2 m. Na vrhu bočnih strana je plastična traka polukružnog presjeka.

4. Sljemenjak. Dimenzije: sarkofag 2,3x1,2x0,8 m; od toga visina sljemena 0,2 m.

Druga grupa

5. Sanduk. Dimenzije: 1,3x1 m; iznad zemlje 0,4 m.

6. Sanduk. Dimenzije: 1,9x0,6 m, potpuno utonuo.

7. Sljemenjak. Dimenzije: 1,8x0,7 m, utonuo, iznad zemlje viri oko 0,4 m, visina sljemena 0,2 m.

8. Sanduk. Dimenzije: 2x0,8m, iznad zemlje 0,3 m

9. Sanduk. Dimenzije: 2x0,8x0,3 m.

10. Sanduk. Dimenzije: 2x0,57x0,52 m.

11. Sanduk. Dimenzije: 1,9x0,7x0,52 m.

12. Sanduk. Dimenzije: 2x1x0,26 m.

13. Sanduk. Dimenzije: 1,6x1,2x0,4 m.

14. Sanduk. Dimenzije: 1,6x0,97x0,42 m.

Po natpisu i grbu stećak broj 2 spada među najvrednije stećke u Bosni i Hercegovini. Upoređujući grb na prstenu pečatnjaku nađenom u grobu kralja Tvrtka I u Milima i grb na ovom stećku, a sve uz analizu brojnih povelja, izvršena je sigurna identifikacija grba roda Pribinića. (Anđelić, 1979, 222)

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Nije vršena.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Prema kazivanju mještana, pri prikupljanju podataka za monografiju Lepenica, P. Anđelić je zabilježio, da je između I i II svjetskog rata grob

prekopao advokat iz Visokog, Vinko Mikolji. U grobu je našao prsten sa grbom Pribinića, koji je od Mikoljijevih nasljednika otkupio Narodni muzej u Beogradu. (Anđelić, 1984, 122, nap. 30)

5. Sadašnje stanje dobra

Uvidom na licu mjesta, maja 2004. godine, ustanovljeno je sljedeće: spomenik 2 je znatno oštećen. Odbijen je veći komad na sjeverozapadnom donjem uglu, tako da nedostaje dio prikaza grba na zapadnoj čeonj strani. Lom je star i vjerovatno je nastao prilikom iskopavanja groba koje je izvršio advokat V. Mikolji između I i II svjetskog rata.

Prva grupa stećaka (br. 1-4) je djelimično crna. Prvobitno su ti spomenici bili od svijetlog krečnjaka koji je vremenom posivio. Danas su crni, kao da ih je neko špricao crnom bojom. Kako su uz njih prislonjeni razni kameni ostaci suvremene provenijencije (križ, dio neke ograde), vidljivo je da je na pojedinim mjestima na kojima su ti prislonjeni predmeti ostala prirodna siva boja kamena. Na pojedinim mjestima su prekriveni mahovinom.

Manji stećci druge grupe koji su od konglomerata, obrasli su mahovinom i utonuli u zemlju. Kako stećci broj 5, 6 i 8 leže na zaravnjenom terenu, neposredno uz zapadni rub grobljanskog puta, pored njih su tragovi građevinskog materijala, tj. cementa koji nepažnjom radnika zatrpava spomenike, jer pored njih i na njima miješaju cement.

Ranih 60-ih godina pri obilasku terena Š. Bešlagić je konstatirao da su spomenici "nešto nagnuti i potkopani". (Bešlagić, 1967, 42) To se može i danas vidjeti među spomenicima I grupe, dok su spomenici II grupe djelimično utonuli i zarasli.

III - ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za donošenje odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom ("Službeni glasnik BiH", br. 33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

A)Vremensko određenje

B)Historijska vrijednost

C)Umjetnička i estetska vrijednost

- i. Kvalitet obrade
- iii. Proporcije
- iv. Kompozicija
- v. Vrijednost detalja

D)Čitljivost (dokumentarna, naučna, obrazovna vrijednost)

- i.Svjedočanstvo o historijskim mijenama

E) Simbolička vrijednost

- v. Značaj za identitet skupine ljudi

G) Izvornost

- i. Oblik i dizajn
- ii. Materijal i sadržaj
- v. Položaj i smještaj u prostoru
- vii. Drugi unutrašnji i vanjski činitelji

H) Jedinственost i reprezentativnost

i. Jedinstven i rijedak primjerak određenog tipa

Sastavni dio ove odluke su:

- kopija katastarskog plana,
- fotodokumentacija,
- grafički prilozi.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja dobra nacionalnim spomenikom BiH, korištena je sljedeća literatura:

1963. Anđelić, Pavao, *Arheološka ispitivanja*. U: Lepenica priroda, stanovništvo, privreda i zdravlje. Naučno društvo Bosne i Hercegovine, posebna izdanja, knjiga III, Sarajevo, 1963, 151-191
1967. Bešlagić, Šefik, *Stećci centralne Bosne*. Sarajevo, 1967.
1970. Vego, Marko, *Zbornik srednjovjekovnih natpisa Bosne i Hercegovine*. IV, Zemaljski muzej u Sarajevu, Sarajevo, 1970.
1971. Anđelić, Pavao, *Originalni dijelovi dviju bosanskih povelja u falzifikatima Ivana Tomke Marnavića*. Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, (Arheologija), Nova serija, sveska 38, Sarajevo, 1983, 133- 143
1972. Anđelić, Pavao, *Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u XIV i XV stoljeću*. "Veselin Masleša", Sarajevo, 1972.
1979. Anđelić, Pavao, *Krunidbena i grobna crkva bosanskih vladara u Milima (Arnautovićima) kod Visokog*. Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, (Arheologija), Nova serija, sveska 3XXXIV/1979, Sarajevo, 1980, 183- 247
1982. Šabanović, Hazim, *Bosanski pašaluk, postanak i upravna podjela*. "Svjetlost", Sarajevo, 1982.
1983. Anđelić, Pavao, *Povelja kralja Dabiše Čubranovićima i velikaški rod Hlivnjana*. Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, (Arheologija), Nova serija, sveska 38, Sarajevo, 1983, 133- 143
1984. Anđelić, Pavao, *Srednji vijek - doba stare bosanske države*. U: Visoko i okolina kroz historiju 1, SO Visoko, Visoko, 1984, 102-297

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

Lidija Fekeža, magistar arheologije,
vanjski saradnik Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika